

СУТНІСТЬ ТА ПОНЯТТЯ ПОДІЛУ (ПЕРЕРОЗПОДІЛУ) ЗЕМЕЛЬ ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ ТА ФУНКЦІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ЗЕМЕЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Лобунько А.В., здобувач

*Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління
E-mail: nnieco@ukr.net*

Обґрунтовано сутність поділу (перерозподілу) земель як процес збалансування протиріч у потребах в земельних ділянках громадян, юридичних осіб, територіальних громад, держави для відповідних цілей і наявності земельних та інших природних ресурсів відповідної кількості і якості та визначено його поняття.

Ключові слова: *поділ земель за категоріями, види цільового призначення, класифікація земельних угідь*

Актуальність дослідження.

Згідно статті 5 Земельного кодексу України, земельне законодавство, завданням якого є регулювання земельних відносин з метою забезпечення права на землю громадян, юридичних осіб, територіальних громад та держави, раціонального використання та охорони земель [1, ст. 4], базується на таких принципах:

а) поєднання особливостей використання землі як територіального базису, природного ресурсу і основного засобу виробництва;

б) забезпечення рівності права власності на землю громадян, юридичних осіб, територіальних громад та держави;

в) невтручання держави в здійснення громадянами, юридичними особами та територіальними громадами своїх прав щодо володіння, ко-

ристування і розпорядження землею, крім випадків, передбачених законом;

г) забезпечення раціонального використання та охорони земель;

ґ) забезпечення гарантій прав на землю;

д) пріоритету вимог екологічної безпеки.

Згідно статті 19 Земельного кодексу України, землі України за основним цільовим призначенням поділяються на такі категорії [1]: а) землі сільськогосподарського призначення; б) землі житлової та громадської забудови; в) землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення; г) землі оздоровчого призначення; ґ) землі рекреаційного призначення; д) землі історико-культурного призначення; е) землі лісогосподарського призначення; є) землі водного фонду; ж) землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.

В подальшому у статті 20 зазначається, що поділ земель здійснюється за цільовим призначення та видами їх використання [1], а згідно пункту 2 статті 22 – на: а) сільськогосподарські угіддя (рілля, багаторічні насадження, сіножаті, пасовища та перелоги); б) несільськогосподарські угіддя (господарські шляхи і прогони, полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження, крім тих, що віднесені до земель лісгосподарського призначення, землі під господарськими будівлями і дворами, землі під інфраструктурою оптових ринків сільськогосподарської продукції, землі тимчасової консервації тощо).

Згідно додатку 39 до Порядку ведення Державного земельного кадастру, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 р. № 1051 [2], класифікація видів цільового призначення земель (КВ-ЦПЗ) характеризується 19 видами та 115 підвидів. Крім того, згідно додатку 4 до Порядку ведення Державного земельного кадастру [2], класифікація видів земельних угідь (КВЗУ) характеризується 15 групами та 48 підгрупами.

Відповідно до міжнародної стандартної класифікації землекористувачів, Європейської Економічної Комісії (ЄЕК) при ООН розробила змішану систему поділу (класифікацію) земель за критеріями 2) і 3) на основі ієрархічної структури [3]. Причому, розглядаються три ієрархічні рівні глибини класифікатори: однорозрядний, дво- і трьох розрядний. Основними вважаються перші два, а третій розглядається як факультативний. Запропонований ЄЕК поділ (класифікація) базується на чіткій системі критеріїв, які доцільно використовувати при розробці національної системи класифікаторів. Однак серед критеріїв відсутні вимоги щодо забезпе-

чення необхідною інформацією, механізму оподаткування земель і реєстрації прав. Це пояснюється тим, що в країнах з розвинутою ринково економічною базою для оподаткування, як правило, є ринкова вартість землі. Для України цей критерій має важливе значення, тому система поділу (класифікації) земель повинна включати інформацію щодо функціонального їх використання, правового режиму земель і т.п.

Крім того, згідно пункту 3 статті 1 Земельного кодексу України [1], використання власності на землю не може завдавати шкоди правам і свободам громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію і природні якості землі. Отже, поділ (розподіл) земель повинен здійснюватися і за формами власності та правах власності на землю.

Відповідно, сутність та понятійний апарат поділу (розподілу) земель мають важливе значення для його удосконалення.

Метою статті є дослідити сутність та поняття поділу (перерозподілу) земель як економічної категорії та функції реалізації державної політики щодо використання та охорони земель.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Дослідженням поділу (розподілу) земель в Україні в Україні займалися такі вчені як А. Третяк, Л. Новаковський, Г. Мартин, П. Кулинич та інші.

Виклад основного матеріалу. Для вивчення сутності та поняття поділу (перерозподілу) земель як економічної категорії і функції реалізації державної політики щодо використання та охорони земель використаний монографічний метод дослідження.

Результати досліджень.

Проблема поділу (розподілу) земель є однією з традиційно складних і, до цього часу, до кінця не вирішених проблем [4,5]. По-перше, завдання поділу (розподілу) земель з точки зору наукового підходу повинна вирішуватися із застосуванням методів дискретної математики, методів кластерного аналізу, теорії перебору і інших методів математичної статистики. По-друге, підходи до поділу (розподілу) земель пов'язані із особливостями функцій, які земля виконує у суспільстві, вибраними кри-

теріями до класифікації земель, яка в свою чергу не може бути абсолютною і єдиною на всі випадки життя. Такий підхід неможливий навіть теоретично. Поділ (розподіл) земель повинен здійснюватися на основі чітко визначених цільових критеріїв, параметрів та ознак, система яких визначається конкретною предметною областю та вимогами конкретних груп користувачів.

В цьому зв'язку, вивчення сутності і поняття поділу (перерозподілу) земель як економічної категорії та функції реалізації державної політики щодо використання та охорони земель тісно

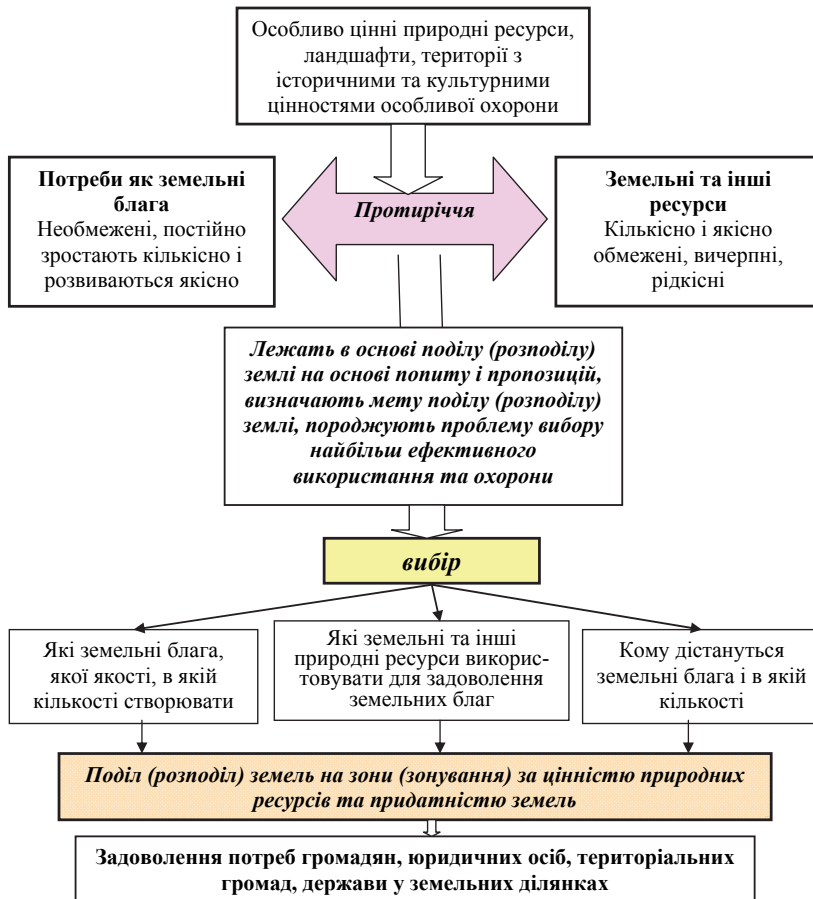

Рисунок 1. Логічно-смысловая схема сутності поділу (розподілу) земель

пов'язане із науковим обґрунтуванням розподілу земель за основним цільовим призначенням з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів. Разом з тим, поділ (перерозподіл) земель залежить від земельних потреб та інтересів людини, зокрема, місце (земельна територія) проживання, забезпечення продуктами харчування та відновлення фізичних сил і задоволення духовних потреб. Залежно від цих потреб та інтересів людей (суспільства) і повинен здійснюватися розподіл (перерозподіл) землі.

Земля як природний ресурс залежно від цінності і наявності тих чи інших природних ресурсів, виконує такі функції: основа життя людини, джерело задоволення її першочергових потреб, найважливіша умова існування змінюваних людських поколінь, базова основа всіх існуючих біоценозів і біосфери в цілому; основне джерело естетичної краси і багатства всього природного комплексу в цілому. Земля як соціально-економічна категорія, виконує функції: просторового базису виробництва та життєдіяльності людського суспільства; головного засобу виробництва в сільському і лісовому господарстві; кладової відновлення продуктивних сил людини та збереження її здоров'я.

Як видно із рис. 1 протиріччя в потребі й наявності земельних та інших природних ресурсах є базовою основою щодо визначення цілей поділу (розподілу) земель та суб'єктів землекористування.

Використовуючи розуміння сутності поділу (розподілу) земель можна сформулювати його поняття. Зокрема, поділ (розподіл) земель – це процес розподілу земель із врахуванням цінності природних ресурсів та придатності земель для відповідних цілей, який направлений на задоволення земельних потреб і інтересів громадян,

юридичних осіб, територіальних громад та держави у земельних ділянках.

Здійснення науково-обґрунтованого поділу (розподілу) земель за їх категоріями, типами землекористування, цільовим призначення та угіддями є однією із функцій держави щодо реалізації земельної політики.

Висновки.

Сутність поділу (розподілу) земель полягає у виборі найбільш ефективного використання та охорони із врахуванням цінності природних ресурсів та придатності земель для відповідних цілей, який направлений на задоволення земельних потреб і інтересів громадян, юридичних осіб, територіальних громад та держави у земельних ділянках. Відповідно, під поділом (розподілом) земель розуміється процес розподілу земель із врахуванням цінності природних ресурсів та придатності земель для відповідних цілей, який направлений на задоволення земельних потреб і інтересів громадян, юридичних осіб, територіальних громад та держави у земельних ділянках. Здійснення науково-обґрунтованого поділу (розподілу) земель за їх категоріями, типами землекористування, цільовим призначення та угіддями є однією із функцій держави щодо реалізації земельної політики.

Список використаних джерел.

1. Земельний кодекс України. Закон від 25.10.2001 № 2768-III. Електронний ресурс: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14/page9>
2. Порядок ведення Державного земельного кадастру, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 р. № 1051. Електронний ресурс: <http://parus.com.ua/?doc=013MM76B58>

3. Система классификации землепользований Европейской Экономической Комиссии (ЕЭК). Электронный ресурс: http://studopedia.ru/14_124004_sistema-klassifikatsii-zemlepolzovaniy-evropeyskoj-ekonomicheskoy-komissii-eek.html
4. Лобулько А.В. Еволюція розвитку поділу земель за їх категоріями як основним цільовим призначенням / А.В. Лобулько. Землевпорядний вісник. – 2015. – № 11. – С. 17–22.
5. Лобулько А.В. Поділ земель за основним цільовим призначенням як функція управління землекористуванням в Україні / А.В. Лобулько. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. – 2016. № 1-2. – с. 165-171.

funktsiia upravlinnia zemlekorystuvanniam v Ukraini . Zemleustrii, kadastr i monitorynh zemel. [The division of the land by its main designated purpose as a function of the land-use management in Ukraine]Land management, cadastre and land monitoring, no 1-2, pp 165-171.

* * *

A. Lobunko

THE ESSENCE AND THE CONCEPT OF SEPARATION (REDISTRIBUTION) OF LAND AS A SOCIO-ECONOMIC CATEGORIES AND FUNCTIONS OF STATE LAND POLICY IMPLEMENTATION

The essence division (redistribution) of land as a process of balancing the needs of conflicts in land plots of citizens, legal entities, local communities, the state for the respective purposes and the availability of land and other natural resources of appropriate quantity and quality and it defines the concept.

Keywords: *division of lands into categories, types of purpose, classification of lands*

* * *

Лобулько А.В.

СУЩНОСТЬ И ПОНЯТИЕ РАЗДЕЛЕНИЯ (ПЕРЕРАСПРЕДЕЛЕНИЯ) ЗЕМЕЛЬ КАК СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ КАТЕГОРИИ И ФУНКЦИИ РЕАЛИЗАЦИИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ЗЕМЕЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ

Обосновано сущность разделения (перераспределения) земель как процесс сбалансирования противоречий потребностей в земельных участках граждан, юридических лиц, территориальных общин, государства для соответствующих целей и наличием земельных и других природных ресурсов соответствующего количества и качества и определены его понятия.

Ключевые слова: *деление земель по категориям, виды целевого назначения, классификация земельных угодий*

References:

1. Zemelnyi kodeks Ukrainy [The land code of Ukraine]. Zakon vid 25.10.2001 № 2768-III [The law adopted on the 25th of October 2001 No 2768-III] Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14/page9>
2. Poriadok vedennia Derzhavnoho zemelnoho kadastru, zatverdzeni postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17 zhovtnia 2012 r. № 1051. [Procedure for conducting State cadastral information register, approved by The Cabinet of Ministers of Ukraine, adopted on the 17th of October 2012 No 1051] Available at: <http://parus.com.ua/?doc=013MM76B58>
3. [Classification system of the land tenure of Economic Commission for Europe (ECE)]. Available at: http://studopedia.ru/14_124004_sistema-klassifikatsii-zemlepolzovaniy-evropeyskoj-ekonomicheskoy-komissii-eek.html
4. A. V. Lobunko, 2015, Evoliutsiia rozvytku podilu zemel za yikh katehoriiamy yak osnovnym tsilovym pryznachenniam. Zemlevporiadnyi visnyk. [The evolution of the land division by its category as the main designated purpose]. Land Management Journal, no 11, pp. 17–22.
5. A. V. Lobunko, 2016, Podil zemel za osnovnym tsilovym pryznachenniam yak